

Mieli kolegos,

Sveikinu Jus visus, susirinkusius į metinį Lietuvos diplomatinės atstovybių vadovų suvažiavimą.

Jis ketvirtasis ir paskutinis šios Vyriausybės kadencijos metu. Kadencijos, kupinos krizių ir iššūkių, kuriuos sprendžiant diplomatinė tarnyba visuomet buvo Lietuvos interesų gynybos priešakyje.

Dėkoju Jums ir visiems atstovybėse ar Vilniuje dirbantiems kolegoms. Tai, ko pasiekėme gindami Lietuvos interesus, yra mūsų susitelkimo ir bendro darbo rezultatas.

Dėl mūsų geografijos ir giluminio istorijos išlavinto instinkto nesame linkę taikstyti su diktatu, todėl neretai ant mūsų pirmųjų ritasi priešininko spaudimo bangos. Nors skausmingos, šios patirtys ugdo gebėjimą greitai susivokti ir laiku pasirengti naujam vis stipresnės geopolitinės audros frontui.

Ketvertą metų veikėme stiprėjant įtampai, auginamai vis įžūliau taisyklėmis grindžiamą tvarką kvestionuojančių autokratijų. Susidūrėme su A. Lukašenkos pavėžėtų nelegalių migrantų srautais, turėjome atlaikyti beprecedentį ekonominį ir diplomatinį Kinijos spaudimą, o Kremliaus plataus masto agresija Ukrainoje privertė sutelkti visą mūsų dėmesį ir jėgas į pamatinius Europos ir Lietuvos laisvės išlikimo klausimus.

Galime didžiuliotis tuo, kad nesudrebėjome ir dars kart įrodėme, jog *vertybinė užsienio politika yra pragmatiškiausias įmanomas Lietuvos pasirinkimas*. Telkėme regioną ir Europą sienų apsaugai, įspūdingai išplėtėme ekonominių partnerystės horizontą ir radome jėgų bei atkaklumo stiprinti Lietuvos saugumą.

Laiku įžvelgtos grėsmės, atsako mobilizavimas ir priimti sprendimai tapo diplomatinės tarnybos darbo kasdienybe. Kaip įtikinti Bagdadą ir Ankarą, kad instrumentalizuotos migracijos skrydžiai į Minską turi baigtis? Kaip kartu su kitomis pasienio valstybėmis vieningai užtikrinti sienos kontrolę ir kovoti su sankcijų apėjimu? Kaip įtikinti Vokietiją nuolat dislokuoti savo brigadą Lietuvoje? Kaip pirmą kartą istorijoje išstumti Rusiją iš cheminių ginklų uždraudimo organizacijos vadovybės? Kaip užkirsti kelią Lukašenkos režimui finansuojančio ir Ukrainos vaikus grobiančio Belkalij trąšų gabenimui per Lietuvą? Kaip pasiekti, kad ambicingiau vienu balsu kalbėtų Lietuvai vertybiškai artimiausias Šiaurės-Baltijos šalių blokas?

Šiems klausimams atsakyti reikėjo ne tik naujų veikimo metodų, bet ir nesuskaičiuojamų valandų Jūsų kantraus darbo. Kartu esame stipri jėga, kuria turime išlikti ir toliau. Todėl šiandien kviečiu pasikalbėti apie reikšmingiausius Lietuvos diplomatinės tarnybos pasiekimus ir svarbiausius prioritetus bei iššūkius ateičiai.

Šiandien veikiamė nestabilios tarptautinės aplinkos sąlygomis. Su nerimu stebime slinkti mums svarbiausių sąjungininkų visuomenėse ir vyriausybėse. Matome vis labiau aižėjančią sprendimų priėmimo procesą svarbiausiose mums organizacijose. Nepaisant Rusijos sabotažo, diversijų ir kinetinių atakų prieš NATO šalis ir vis aiškesnio grėsmių NATO teritorijai poveiklo, Vakarų sostinėse vis dar trūksta kryptingos strategijos sulaukyti ir nugalėti Rusiją.

Todėl neturime kito pasirinkimo, kaip tik absoliučiu užsienio politikos prioritetu ir toliau laikyti **Lietuvos nacionalinio saugumo** interesus. Man atrodo, jie aiškūs ir suprantami:

- Kovai parengta, į NATO gynybos architektūrą integruota ir tinkamai apginkluota Vokietijos kariuomenės brigada Lietuvoje.
- Kartu su Vokietijos pajėgomis, Lietuvoje nuolat dislokuoti JAV kariai ir Lietuvos matomumas JAV strateginiuose radaruose.
- Lietuva po efektyviu oro gynybos skėčiu ir kartu su sąjungininkais pilnai įgyvendinti NATO regioniniai gynybos planai.
- Aiškus planas ir ryžtas nuo pirmos minutės ginti kiekvieną savo žemės centimetrą veikiant kartu su Lenkija ir Šiaurės-Baltijos šalimis.
- Efektyviai užkardytos hibridinės grėsmės ir kuriamos strateginės dilemos Rusijai.
- Autoritarizmo plitimo grėsmės suvokianti ir ilgalaikę Rusijos sulaikymo strategiją turinti Europa bei platesnė tarptautinė bendruomenė.

Tai pamatiniai ramsčiai, nuo kurių efektyvaus įgyvendinimo priklausys ir visų kitų mūsų veiklų sėkmė.

Mūsų šalies saugumas neatsiejamas nuo **Ukrainos pergalės prieš Rusijos agresiją**. Jei Ukraina kris ar bus priversta pasirašyti primestą taikos susitarimą, tai bus visų mūsų pralaimėjimas. Kremliuje iškart pradės suktis skaitiklis iki naujos atakos galbūt jau ir prieš NATO rytų flango valstybes, visų pirma mūsų regione. Nenoriu spėlioti, kiek laiko turime, bet negalime remti savo strategijos prielaida, jog Rusija pasiduos arba Ukraina pajėgs sulaikyti Rusiją neribotą laiką, negaudama pakankamai ginkluotės iš Vakarų. Neatmetu tikimybės, kad kiti dveji-ketveri metai mums bus pats pavojingiausias metas. Ne tik todėl, kaip greitai Rusija atstato ir kuria pajėgumus, bet ir todėl, kad Vakarų gynybai įsibėgėjant Rusija gali matyti šį laikotarpį kaip paskutinį galimybių langą sugriauti mūsų saugumo architektūrą.

Ukrainos pergalė yra vienintelė strategija, galinti reikšmingai sumažinti Rusijos grėsmę. Todėl šiandien esame sąžinės balsas, neleidžiantis stipresniems skriausti silpnesnių, raginantis pasaulio bendruomenę stoti Ukrainos pusėn, o artimiausius sąjungininkus – imtis būtinų veiksmų, nes tai yra ir Lietuvos išlikimo garantas. Kartu negalime pamiršti, kad ragindami kitus turime demonstruoti ir pasirengimą patys prisidėti apčiuopiamu savo indėliu.

Rusijos agresijos ir jos bendrininkų suformuotos autoritarinės ašies kontekste Lietuvos pasirinkimas nenusileisti Kinijos spaudimui ir plėsti santykių **Indijos ir Ramiojo vandenynų regione** geografiją atrodo savaime suprantamas, nors dar prieš dvejus metus buvo tuo abejojančių. *Lietuviškas sprendimas suveikė – trumpalaikius ekonominius nuostolius pakeitė sprendimų laisvė ir strateginių partnerių pripažinimas*, o per ketverius metus lietuviškų prekių ir paslaugų eksportas į regiono šalis išaugo penktadaliu. Veikia Lietuvos ambasados Australijoje, Pietų Korėjoje ir Singapūre, naujos regiono atstovybės atveria duris Vilniuje. Šiandien esame vieninteliai regione, su kuriais JAV vykdo strateginį dialogą regiono klausimais. Vystome strateginę partnerystę su Japonija. Ženkliai paspartinome ES kovos su ekonomine prievarta instrumento priėmimą. Galiausiai, mokyklas Ukrainoje statome ne vien savo, bet ir Taivano lėšomis.

Mieli kolegos,

Ne kartą įrodėme, kad galime sėkmingai boksuotis aukštesnėje negu savo svorio kategorijoje, kad galime sėkmingai formuoti ne tik viešąjį naratyvą, bet ir strateginį veikimą. Paverskime tai visos mūsų diplomatinės tarnybos veikimo būdu.

Išdrįskime būti nepatogūs! Maži ir nereikšmingi esame tik tiek, kiek patys save tokiais matome. Visada galima rasti argumentų, kad kova už savo interesus yra nepatogi, nemaloni, neatitinka dabartinio mūsų partnerių matymo. Tačiau negalime pamiršti, kad Lietuvos diplomatinės tarnybos misija yra užtikrinti strateginius mūsų valstybės interesus. Šių dienų aplinkybėmis negalime leisti sau

prabangos plaukti pasroviui. Ypač karo sąlygomis privalome išeiti iš komforto zonos nacionalinio intereso vardan. *Jei to nedarysim, komforto zonos greitai gali tiesiog nebelikti.*

Jei tyliai sutiktume, kad “nereikia eskaluoti konflikto”, negalima Ukrainai duoti HIMARSų, Leopardų ar Patriotų, šiandien Rusija būtų dar arčiau mūsų sienų. Jei nebūtume atkakliai dirbę, karui prasidėjus dėl Vokietijos brigados ir toliau lauktume po legendinių dešimties dienų.

Siekdami Lietuvos interesų nebijokime pripažinti, kad įprastiniai formatai karo akivaizdoje nepasiteisino, todėl juos reikia transformuoti. Nebijokime kritikuoti tarptautinių organizacijų, jei jos toliau veikia lyg karo Europos kontinente nebūtų. Negalime užmerkti akių, kai subombarduotos vaikų ligoninės Kyjive fone rusų ambasadorius vadovauja JT Saugumo Tarybos posėdžiui ir vaišina Ukrainą remiančių šalių atstovus „Kyjivo kotletais“. Kaip jaustumėmės patys, jei į prašymus ginti mūsų šalies išlikimą būtų atsakyta konformistine tyla? Susimąstykime, ar tokioje situacijoje bedantis ir savitikslis daugiašališkumas atitinka mūsų interesus?

Savo interesams pasiekti turime aktyviai telkti ir formuoti bendraminčių aljansus. Geopolitiškai ir vertybiškai šiuo klausimu prioritetai aiškūs. *Ukraina, Lenkija, Estija ir Latvija* susiduria su tomis pačiomis grėsmėmis, supranta jas ir gali greičiau į jas reaguoti.

Šiaurės ir Baltijos šalys – geografinis ir vertybinis bendrų interesų telkinys. Ypač po Suomijos ir Švedijos įstojimo į NATO, bendrų interesų bei pozicijų formulavimas yra Lietuvos saugumo strateginio gylio išplėtimo klausimas. Šiaurės rytinio NATO flango politinis konsolidavimas ir fizinis sustiprinimas gyvybiškai svarbus ir dėl Rusijos planų plėsti savo karinius pajėgumus būtent šia kryptimi.

Vokietija ir Prancūzija – Europos šerdies valstybės, su kuriomis žengėme į kokybiškai naują strateginės partnerystės lygmenį. Šią galimybę privalome išnaudoti, užtikrindami jos tvarumą ir ilgalaikiškumą.

JAV, kaip svarbiausiam Lietuvos saugumo garantui, šiuo metu alternatyvos nėra, todėl būtina užtikrinti glaudų ryšį su visu JAV politiniu spektru. Nepriklausomai nuo rinkimų JAV baigties diplomatijos tikslas bus įrodyti, kad Lietuva yra transatlantinės jungties inkaras Europoje, ir kad Vašingtonui reikia saugios Lietuvos geostrategiškai svarbioje lokacijoje. Taip pat turime suprasti, kad partnerystės turi būti naudingos abiem pusėms, todėl Vašingtono akims vis labiau kryptant į Indijos ir Ramiojo vandenynų regioną ir toliau turime rasti nišų bendradarbiavimui.

Mieli kolegos,

Šie metai – daugybės pokyčių laikas. Jau turime naujas vyriausybes Londone, Hagoje ir Varšuvoje. Tiesiogine prasme sulaukę kvapą stebime situacijos raidą Paryžiuje, lauksime rinkimų rezultatų JAV. Pokyčiai šiose strateginėse sostinėse greičiausiai reikalaus naujų taktikų ir prieigų, bet mūsų strateginiai tikslai nesikeičia. Saugi Lietuva, laiminti Ukraina, stipri NATO ir efektyvi ES išlieka mūsų kelrodės dirbant visose sostinėse.

Neleiskime, kad po rinkimų diplomatinės tarnybos politinis veikimas virstų pilku, nematomu ir visiems patogiu. Putinas nepasikeis – jis toliau bombarduos vaikų ligonines, organizuos hibridines atakas ir kurs planus, kaip griauti demokratijas bei įgyvendinti imperinius planus. Lietuvai ir toliau reikės sąjungininkų karių, Patriotų, saugumo garantijų, efektyvių ir realiais pajėgumais paremtų NATO gynybos planų, pilnomis apsuksomis veikiančios gynybos pramonės, vieningo ES balso. Europai ir mūsų sąjungininkams ir toliau reikės išjudinančio, principingo, nors kartais ir nepatogaus, vertybinio balso. Tuo balsu būsite Jūs, tad linkiu neprarasti ryžto drąsiai judėti pirmyn.